

Protokół

15. posiedzenia, 2. sesyi, VI. peryodu Sejmu galicyjskiego
z dnia 13. listopada 1890.

Początek o godzinie 11 m. 20 przed południem.

Przewodniczący Marszałek krajowy JO. Eustachy książę Sanguszko.

Sekretarze pp. Stanisław Jędrzejowicz, Dr. Włodzimierz Kozłowski, Konstanty Teliszewski, Antoni hr. Wodzicki.

Obecnych posłów 135.

Ze strony c. k. Rządu c. k. Rada dworu Włodzimierz hr. Łoś.

Marszałek konstatuje dostateczną ilość posłów i otwiera posiedzenie.

Protokół z 13. posiedzenia uznaje Marszałek za przyjęty, gdyż żadnych przeciw niemu nie wniesiono zarzutów. Protokół zaś z 14. posiedzenia złożonym jest do przejrzenia w biurze sejmowem.

Sekretarz p. Stanisław Jędrzejowicz odczytuje spis petycyj, wniesionych po dzień 13. listopada b. r., które przydzielono następującym komisjom:

Komisji prawniczej L. s. 1.003, 1.004.

Komisji administracyjnej L. s. 1.005, 1.006, 1.007, 1.009, 1.010, 1.011.

Komisji szkolnej L. s. 1.012.

Komisji budżetowej L. s. 1.013, 1.014, 1.015, 1.016, 1.017, 1.018, 1.019, 1.022.

Na wniosek p. J. E. Ziemiałkowskiego uchwała Izba przeniesienie petycyj do L. s. 105

gminy Mogilany, do L. s. 107 mieszkańców gminy Gaj, L. s. 205 gminy Libertów, L. s. 659 gminy miasta Liska — o podwyższenie wynagrodzenia za podwoły dostarczane dla c. k. wojska i urzędników, — z komisji administracyjnej do komisji prawniczej.

Następuje:

Sprawozdanie komisji drogowej z petycji gminy Polana w powiecie lwowskim o subwencyę 5.000 zł. na rekonstrukcyę drogi gminnej.

Sprawozdawca poseł Rayski odczytuje sprawozdanie komisji drogowej o powyższej petycji, z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycyę do L. s. 209 gminy Polana w powiecie lwowskim, przydziela się Wydziałowi krajowemu do zbadania i możliwego częściowego uwzględnienia przy ścisłem zastosowaniu okólnika z dnia 22. grudnia 1882.

Izba w głosowaniu uchwała zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Następuje:

Sprawozdanie komisji petycyjnej:

a) z petycji L. s. 906 Jana Zajączkowskiego, dyetaryusza manipulacyjnego Wydziału krajowego, proszącego o veniam aetatis et studiorum;

b) z petycji L. s. 918, Antoniego Zglinickiego, dyetaryusza manipulacyjnego Wydziału krajowego, proszącego o veniam studiorum.

Sprawozdawca poseł ks. Sawa odczytuje sprawozdanie komisji petycyjnej o petycji powyżej pod a) wymienionej, z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Janowi Zajączkowskiemu dyetaryuszowi przy Wydziale krajowym, udziela się veniam aetatis et studiorum.

Izba w głosowaniu uchwała zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca p. ks. Sawa odczytuje sprawozdanie komisji petycyjnej o petycji, powyżej pod b) wymienionej, z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Antoniemu Zglinickiemu dyetaryuszowi manipulacyjnemu przy Wydziale krajowym udziela się veniam studiorum.

Izba w głosowaniu uchwała zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Następuje:

Sprawozdanie komisji petycyjnej:

a) w przedmiocie petycji L. s. 799 Władysława Zawadzkiego, dyetaryusza przy oddziale rachunkowym Wydziału krajowego, proszącego o veniam aetatis et studiorum;

b) w przedmiocie petycji L. s. 800 Teofila Bolesława Rudzkiego, dyetaryusza przy oddziale rachunkowym Wydziału krajowego, proszącego o veniam studiorum.

Sprawozdawca poseł Barański odczytuje sprawozdanie komisji z petycji powyżej pod a) wymienionej z następującym wnioskiem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Władysławowi Zawadzkiemu, dyetaryuszowi przy Wydziale krajowym udziela się veniam aetatis et studiorum.

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca p. Barański odczytuje sprawozdanie z petycji powyżej pod b) wymienionej z następującym wnioskiem komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Teofilowi Bolesławowi Rudzkiemu, dyetaryuszowi Wydziału krajowego udziela się veniam studiorum.

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Za zgodą Izby Marszałek odracza rozprawę nad punktem 5. porządku, to jest nad sprawozdaniem komisji szkolnej o sprawozdaniu c. k. Rady szkolnej krajowej, tyczącem się stanu szkół średnich galicyjskich w latach szkolnych 1888—1890, zamieszczając ten przedmiot jako przedostatni na dzisiejszym porządku obrad.

Następuje tedy:

Sprawozdanie komisji drogowej w sprawie 4 petycji gmin: Staromiejszczyzna, Medyń, Worobijówka, Skoryki, Pieńkowiec, Prosovec, Terpiłówka, Klimkowiec, Paleczyniec. Toki, Koślaki, Hołutki, Hnilcze, i Hnilieczki o uregulowanie stacji mytniczej w Podwołoczyskach powiatu skałackiego.

Sprawozdawca poseł Gniewosz uwolniony od czytania sprawozdania czyta następujący wniosek komisji:

Komisja drogowa wnosi:

petycyę gmin Staromiejszczyzny, Medynia, Worobijówki, Skoryk, Pieńkowiec, Prosovec, Terpiłówki, Klimkowiec, Paleczyniec, Tok. Koślak, Hnilcza i Hnilieczek, o uregulowanie stacji mytniczej w Podwołoczyskach, przekazuje się Wydziałowi krajowemu z tem do załatwienia, że dochodzenia w tej sprawie rozciągnąć winien nie tylko na okoliczne gminy powiatu skałackiego ale i zbarraskiego, również w tej sprawie żywotnie interesowane;

że po przeprowadzeniu tych dochodzeń winien sprawę uregulowania stacji mytniczej z uwzględnieniem interesu gmin okolicznych, o ile fundusz krajowy na to pozwoli, finalnie załatwić, a w każdym razie postarać się o to, żeby po ekspiracji dotychczasowego kontraktu o dzierżawę myta w Podwołoczyskach, ulgi w jego opłacie dla mieszkańców petycjonujących gmin, w granicach możliwości w przyszłym kontrakcie odpowiednie znalazły uwzględnienie.

Izba w głosowaniu uchwała zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Z porządku dziennego następuje:

Sprawozdanie komisji budżetowej w przedmiocie wniosku Wydziału krajowego co do sprzedaży karczmy w Krowodrzy położonej, należą-

cej do funduszu szpitala św. Łazarza w Krakowie.

Z powodu nieobecności w Izbie sprawozdawcy p. Czyżewicza, Marszałek odracza obrady nad tym przedmiotem a Izba przystępuje do punktu następnego, którym jest:

Sprawozdanie komisji budżetowej o przyjęcie na fundusz krajowy kosztów utrzymania nieletnich Knurowskich w Buda-Peszcze.

Sprawozdawca poseł Scipio uwolniony od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Kwotę zł. 517 ct. 65, należną gminie Buda-Peszt od gminy Klikuszowa powiatu nowotarskiego za utrzymanie trojga nieletnich Knurowskich, przyjmuje się na fundusz krajowy, wstawiając na ten cel kwotę zł. 517 ct. 65 w budżet krajowy na rok 1891.

Przemawia p. Zbyszewski i wnosi następującą rezolucję dodatkową do wniosków komisji:

„Sejm wzywa c. k. rząd ponownie, ażeby przystąpił do zmiany ustawy o swojszczyźnie i przynależności z dnia 3. grudnia 1863 Nr. 105 Dz. u. p. w kierunku wskazanym w uchwale sejmowej z dnia 17 października 1881. i z 12. listopada 1889“.

Sprawozdawca nie sprzeciwia się powyższej rezolucji.

Izba w głosowaniu uchwała wniosek komisji a następnie rezolucję proponowaną przez p. Zbyszewskiego.

Następuje:

Sprawozdanie komisji szkolnej o petycyach Reprezentacji król. stoł. miasta Lwowa i Krakowa zmianę art. 8. ustawy z dnia 1. stycznia 1889. (Dz. u. kr. l. 16).

Sprawozdawca poseł Zoll zostaje uwolniony od czytania sprawozdania i prostuje omyłkę druku zawartą w ostatnim ustępie sprawozdania mianowicie po wyrazie „magistratury“ należy dodać wyraz: „szkolnej.“

Sprawozdawca czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycyę reprezentacji miast Lwowa i Krakowa (l. s. 194 i 812) odstępuje się Wydziałowi

krajowemu z poleceniem, aby w porozumieniu z c. k. Radą szkolną krajową zbadał potrzebę zmiany artykułu 8. ustawy z dnia 1. stycznia 1889 (Dz. u. kr. l. 16) i przedłożył Sejmowi odpowiedni wniosek.

Izba w głosowaniu uchwała zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Na wezwania Marszałka Izba przystępuje obecnie do obrad nad punktem 4 porządku dziennego, którym jest:

Sprawozdanie komisji szkolnej o sprawozdaniu c. k. Rady szkolnej krajowej o stanie szkół średnich galicyjskich w latach szkolnych 1888—1890.

Sprawozdawca członek Sejmu Zakrzewski, uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Wzywa się c. k. rząd, aby w najkrótszym czasie przedłożył Sejmowi do uchwalenia projekt reorganizacji szkół realnych, już teraz zaś uregulował plan nauk w sposób zgodny z ich celem.

2. Wzywa się c. k. Rząd, aby, zakładając nowe gimnazya, przedewszystkiem z istniejących już klas równorzędnych we Lwowie i Krakowie utworzył gimnazya samoistne.

3. Wzywa się c. k. Rząd, aby wszędzie, gdzie w gimnazyach istnieją stale klasy równorzędne, mianował stałych nauczycieli nadetatowych, co najmniej po jednym na każde dwie klasy równorzędne.

4. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby w porozumieniu z wydziałami filozoficznymi obu Uniwersytetów krajowych i z c. k. Radą szkolną krajową zorganizował szafunek stypendyami (o ile temu nie sprzeciwiają się ich akty fundacyjne) w taki sposób, aby przez to zapewnić regularny przybytek sił nauczycielskich dla gimnazyów.

5. Wzywa się c. k. Rząd, aby pomnożył liczbę posad nauczycieli języka niemieckiego.

6. Wzywa się c. k. Rząd, ażeby w jak najkrótszym czasie zaprowadził w szkołach średnich galicyjskich stosowne umundurowanie uczniów.

Marszałek otwiera rozprawę ogólną nad powyższym przedmiotem i oznajmia, że do głosu zapisani są pp. Szczepanowski, i Stadnicki Jan.

Przemawia p. Szczepanowski.

Przemawia p. Jan hr. Stadnicki.

Przemawia p. Bobrzyński.

Przemawia p. Antoniewicz.

Podczas przemówienia p. Antoniewicza przewodnictwo obejmuje Zastępca Marszałka krajowego.

Przemawia p. ksiązę Czartoryski.

Po zamknięciu rozprawy ogólnej Marszałek odbiera przewodnictwo napowrót.

Przemawia sprawozdawca.

Przystąpiono do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca odczytuje punkty 1, 2, 3, 4, 5 i 6. wniosku komisji:

Izba w głosowaniu uchwała oddzielnie punkty 1, 2, 3, 4, 5 i 6. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Po skonstatowaniu obecności sprawozdawcy punktu 6 porządku, p. Czyżewicza, Izba na wezwanie Marszałka przystępuje do punktu szóstego porządku dziennego, mianowicie do obrad nad sprawozdaniem komisji budżetowej w przedmiocie wniosku Wydziału krajowego co do sprzedaży karczmy w Krowodrzy położonej, należącej do funduszu szpitala św. Łazarza w Krakowie.

Sprawozdawca poseł Czyżewicz uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Zezwala się, ażeby karczma w Krowodrzy l. hyp. 39. wraz z należącym do niej gruntem, razem 258 sążni kwadratowych, własność funduszu szpitala św. Łazarza w Krakowie, została sprzedaną, a uzyskana ztąd kwota wcielona po połowie do majątku zarodowego funduszu podrutków i położnic przy powyższym szpitalu.

Izba w głosowaniu uchwała zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Następuje punkt ostatni, którym jest:

Sprawozdanie komisji administracyjnej o wniosku Wydziału krajowego w przedmiocie urządzenia w kraju zakładów pracy przymusowej i poprawczych, — tudzież kolonii rolniczej poprawczej dla małoletnich chłopców.

Sprawozdawca poseł Zbyszewski uwolniony od czytania sprawozdania, czyta następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sprawozdanie Wydziału krajowego przyjmuje się do wiadomości.

2. Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby tak co do zakładów pracy przymusowej i poprawczych dla starszych skazańców i korygendów, jakoteż co do zakładów dla nieletnich przestępców i włóczęgów niżej lat 18, przyjął wskazany już uchwałą Sejmu z dnia 6. września 1884 i zalecony system kolonij rolniczych poprawczych, niewykluczający robót rzemieślniczych.

3. Sejm wyraża życzenie, ażeby nasamprzód wprowadzony został zakład względnie kolonia poprawcza rolniczo - przemysłowa dla nieletnich chłopców.

4. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby w środkowej części kraju, dla fundowania takiego zakładu dla nieletnich chłopców wyszukał odpowiedni obszar i według tegoż potrzebne plany i kosztorysy wypracować polecił, poczem takowe razem ze statutem i regulaminem na najbliższej sesji Sejmowi przedłożył;

tudzież aby na urządzenie zakładów pracy przymusowej i poprawczych, dla starszych męskich skazańców i korygendów, a względnie kolonij poprawczych rolniczych, starał się wyszukać odpowiednie obszary, a przytem:

co do zachodniej części kraju wszedł w rokowania z fundacją pokrewną temu celowi w Nowym Sączu.

Zaś co do wschodniej części kraju wdrożył rokowania z c. k. Rządem, celem uzyskania potrzebnych dla takich zakładów, względnie kolonij rolniczych poprawczych, przestrzeni z dóbr kameralnych przykładowo w okolicy Drohobycza i w miarę przeprowadzonych pertraktacji, polecił wykonanie planów budynków i kosztorysów, tudzież statutów i regulaminów.

5. Ażeby co do zakładów pracy przymusowej i poprawczych dla kobiet, prowadził dalsze rokowania z zarządami zakładów św. Teresy we Lwowie i Sióstr miłosierdzia w Krakowie i z tych czynności złożył sprawozdanie.

W rozprawie ogólnej przemawia p. Stanisław hr. Badeni.

Przemawia sprawozdawca.

Przemawia członek Wydziału krajowego p. Sawczak.

Przemawia p. Stanisław hr. Badeni, i wnosi, by sprawozdanie powyższe zwrócić komisji celem przedstawienia stosownego wniosku finansowego na pokrycie kosztów sporządzenia planów i kosztorysów zakładu, wymienionego w punkcie 4. wniosków komisji.

Izba popiera dostatecznie wniosek powyższy.

Przemawia sprawozdawca.

Izba w głosowaniu uchwala zgodnie z wnioskiem odraczającym p. Stanisława hr. Badeniego.

Po wyczerpaniu porządku dziennego Marszałek zamyka posiedzenie i naznacza następne na dzień 15. listopada b. r. godzinę 11. przed południem.

Porządek dzienny tego posiedzenia zostanie pp. posłom rozesłanym.

Koniec posiedzenia o godzinie 2. m. 15 po południu.

Marszałek krajowy:

Eustachy Sanguszko w. r.

Sekretarze:

Stan. Jędrzejowicz w. r.

Teliszewski w. r.

